

نیکاراگوئه سیاست اقتصادی خود را تغییر می دهد*

مترجم: محمدرضا صالح پور

سال جاری شاهد تغییری عمده در سیاست اقتصادی نیکاراگوئه بوده است. ساندنیستهای حاکم بر کشور می کوشند تا ضمن پایان نگهداشتن دستمزدهای واقعی و کاستن از مصرف، بخش کشاورزی خصوصی را فعال کنند، از هزینه های بخش دولتی بکاهند و پرداخت سوسید به کالاهای مصرفی را لغو کنند.

در طی چهارماه گذشته بهای برق، آب، سوخت و مواد غذایی اساسی، به نحو قابل ملاحظه ای افزایش یافت و پاره ای از این افزایش قیمتها، متجاوز از ۲۵۰٪ بوده است. مقامات بلندپایه دولتی اعلام می دارند که در طی مدت مشابه، افزایش دستمزدها به هیچ وجه متعاقب با بالا رفتن بهای اقلام یاد شده درنایا نبوده است و معتقدند که این فاصله و شکاف میان افزایش قیمتها و دستمزدها در آینده نیز همچنان باقی خواهد بود.

این در حالی است که دو ماه از محاصره اقتصادی آمریکا علیه نیکاراگوئه می گذرد. گسترش سریع عرضه پول در طی چهار سال گذشته و تقریباً ثابت ماندن محصول ناخالص ملی واقعی سبب شده است که نیکاراگوئه نرخ تورم سالانه ای متجاوز از ۱۰۰٪ داشته باشد و بازار کار و سرمایه در کشور نیز دچار دگرگونی و نوسانات شدید گردد.

"خیمه والدیویا"، معاون رئیس بانک مرکزی نیکاراگوئه، در توضیح سیاست پولی دولت در مصاحبه ای اظهار داشت: "سیاست انبساطی ما، در ابتدا موجب دستیابی به سطوح بالایی از رشد گردید. و در سالهای ۱۹۸۰ و ۱۹۸۱ سطح رشد سالانه متجاوز از ۱۰۰٪ بود. اما از سال ۱۹۸۲ منابع مالی از خارج، بشدت کاهش یافت و ما چاره ای نداشتیم جز آنکه با رشد را متوقف کنیم و با بگوشیم با استفاده از منابع داخلی، اقتصاد خود را پیش ببریم."

* "Nicaragua makes sharp change in economic course". Financial

Times. (July 9, 1985), 5.

دولت راه دوم را برگزید و این مصادف شد با تشدید جنگ چریکی علیه نیکاراگوئه. این جنگ که با حمایت آمریکا صورت می‌گیرد سبب شده‌است که سهم فزاینده‌ای از بودجه دولت در امور دفاعی صرف شود. کل هزینه‌های دفاعی امروزه متجاوز از ۴۰ تا ۵۰٪ از بودجه دولت را تشکیل می‌دهد.

والدیویا همچنین گفت که اثرهای اصلی سیاست انبساطی، تشدید نرخ تورم و فشار سنگین بر ارزش پول داخلی بوده‌است. در بازار آزاد مبادله ارز که به تازگی قانونی و مجاز اعلام شده و هدف از آن عمدتاً "بهره‌گیری از صنعت جهانگردی است، در حال حاضر هر دلار آمریکا در آن به ۶۵۰ "کوردوبا" مبادله می‌شود. نرخ رسمی دلار برحسب نوع صادرات یا واردات بین ۲۸ تا ۵۰ کوردوبا در نوسان است.

کمیود ارز خارجی، تنگنای عمده و اصلی اقتصاد نیکاراگوئه بوده است. رشد سریع هزینه‌های بخش دولتی و اعطای وام به کشاورزان با نرخ بهره بسیار پایین موجب افزایش تقاضا شد. اما محدود بودن واردات کالاهای مصرفی از یک سو و کمیود ارز خارجی برای وارد کردن کالاهای سرمایه‌ای و مواد خام لازم برای کارخانه‌های داخلی از سوی دیگر، ناگزیر به تورم انباشته شده است.

والدیویا در پی سخنان خود افزود: "از این جهت، به یک تشدید نظر جدی سخت‌نشان داشتیم." راه‌حلی که انتخاب شد یک الگوی پولی (مونناریستی) نیست اما فعلاً "سیاستی است در جهت کنترل تقاضا، که به تخصیص نقش مهمتری در اقتصاد واگذار خواهد کرد."

انتظار می‌رود که اقدامهای جدید، تا حدودی به بحالت اقتصادی منجر شود. اما به گفته والدیویا "تنها عاملی که هنوز در این برنامه تصحیح‌کننده، جای آن خالی است، تأمین منابع مالی خارجی است."

کسری سالانه تراز پرداختهای نیکاراگوئه در زمینه حساب جاری، ۵۰۰ میلیون دلار است و این درحالی است که در سال گذشته (۱۹۸۴)، درآمد کشور از بابت صادرات، تنها ۴۶۵ میلیون دلار بود. رئیس جمهور نیکاراگوئه و نمایان او اخیراً "توانستند طی سفرهای خود به اروپای شرقی و اروپای غربی کمکهای مالی و مادی جمعا" به ارزش ۲۰۰ میلیون دلار به دست آورند. اما این کمکها عمدتاً "به صورت اعتبار است تا وامهای نقدی؛ و بسیاری از کمکهای مذکور در طی چندین سال و به تدریج عرضه خواهد شد. والسدیویا و دکتر الخاندرو مارتینز وزیر بازرگانی خارجی نیکاراگوئه هر دو معتقدند که هنوز تا تأمین منابع مالی ضروری برای دستیابی به سطح لازم واردات که برای به حرکت درآوردن چرخهای اقتصاد کشور لازم است، شکاف و کمیود قابل ملاحظه‌ای وجود دارد.

وامی که بانک جهانی قرار بود در ۱۹۸۲ به نیکاراگوئه بدهد، بروی این اصل که سیاست اقتصادی دولت، نقش بخش خصوصی را به صراحت روشن نساخته است، مسدود شد. دولت آمریکا نیز برای

جلوگیری از اعطای وام از سوی بانک توسعه کشورهای امریکای لاتین به نیکاراگوئه، از استدلال مشابهی استفاده کرد.

آخرین وامی که از سوی بانک توسعه کشورهای امریکای لاتین به نیکاراگوئه داده شد در ۱۹۸۲ تصویب گردید تا صرف بازسازی ناوگان صید ماهی شود. اما پرداخت این وام تا ۱۹۸۴ به طول انجامید. در اوایل امسال، وقتی آمریکا تهدید کرد که اگر بانک یاد شده پرداخت وامی به مبلغ ۵۸ میلیون دلار به نیکاراگوئه را تصویب کند، آمریکا در آینده از کمک به بانک مذکور خودداری خواهد کرد. بانک نیز از تصویب وام خودداری نمود. این وام اگر تصویب می شد در واقع به سود کشاورزان بخش خصوصی نیکاراگوئه بود.

هیچیک از مقامات دولتی مایل نیستند که درباره مذاکرات با صندوق بین المللی پول مطلبی بیان دارند، چه همه مقامات دولتی، نسبت به انتقاد و خرده گیری دست چپها، که پایگاه سیاسی عمدتاً "کارگری ساندنیستها را به معاطره می افکند، حساسیت دارند.

بنا به گفته دکتر مارتینز اخیراً گروهی از جانب صندوق بین المللی پول به نیکاراگوئه آمد تا درباره کل کشور مطالعه ای بعمل آورد. این چهارمین دیدار مطالعاتی صندوق بین المللی پول از نیکاراگوئه پس از انقلاب سال ۱۹۷۹ تاکنون است. دکتر مارتینز اظهار داشت: "ما همواره با صندوق بین المللی پول روابط خوبی داشته ام، اما در حال حاضر مذاکراتی برای دریافت وام بین ما در جریان نیست."

نیکاراگوئه با دقت تمام کلیه وامهای خود به صندوق بین المللی پول را که از رژیم دیکتاتور پیشین، انا ستازو سوموزا باقی مانده بود به صندوق بازپرداخت کرده است. و این تلاشی است که از سوی صندوق بین المللی پول مورد تأیید و قدردانی است. یکی از اسناد داخلی صندوق خطاب به هیئت اجرایی آن در تاریخ ۵ ژوئن ۱۹۸۲ چنین می گوید: "مقامات دولت نیکاراگوئه روابط خود با صندوق را بسیار ماهمیت تلقی می کنند. و این امر را با تصمیم خود دایر بر بازپرداخت بدهیهای بازمانده خود به صندوق، نشان دادند." از آن تاریخ تاکنون، نیکاراگوئه تمامی دیون معوق مانده خود بالغ بر ۱۵ میلیون دلار را به صندوق بازپرداخت نموده است.

مقامات نیکاراگوئه امیدوارند که از طریق این خوشحسابی، بتوانند هرگونه فشار از سوی دولت آمریکا بر صندوق بین المللی پول را در جهت جلوگیری از دادن وام به نیکاراگوئه خنثی سازند.

دکتر مارتینز در این باره اظهار داشت "از آنجا که ما عضو صندوق هستیم، می توانیم به سبب وخیم شدن شرایط بازرگانی خود، تحت برنامه وام آماده صندوق، وامهایی دریافت داریم، و این گونه وام، لزوماً از سوی ما مستلزم پذیرفتن پارهای شرایط دشوار صندوق که در مورد دریافت وامهای عادی

از صندوق مذکور صادق است، نمی‌باشد.

بنام‌گفته، هنری رویتر، وزیر همکاری خارجی نیگاراگوئه، پرداخت اصل و بهره وام‌های خارجی نیگاراگوئه که جمعا ۴/۵ میلیارد دلار است، تنها برای همین امسال به ۱/۲ میلیارد دلار بالغ می‌شود. اما وی افزود که از این مبلغ تنها ۲۶۰ میلیون دلار می‌تواند پرداخت گردد و باقیمانده آن بناچار می‌باید به وقت دیگری موکول شود.

در اوایل ماه جاری، گروهی از بانک مرکزی، توانست با موفقیت بازپرداخت اصل و سود ۲۸۱ میلیون دلار بدهی را که نیگاراگوئه از زمان پیش از انقلاب ۱۹۷۹ به مجموعهای از بیش از ۱۰۰ بانک امریکایی و اروپایی بدهکار بوده و در سال آینده سررسید بازپرداخت آن فرا می‌رسیده‌است. با مذاکره، به زمان دیرتری موکول سار. جمعا ۱۵ میلیون دلار از کل بدهی فوق، در طی ۱۲ ماه آینده پرداخت خواهد شد و بازپرداخت بقیه آن به زمان دیگری موکول شده‌است. دولت درباره این مذاکرات جزئیات بیشتری انتشار نداد.

بر پایه یک گزارش منتشرشده از کمیسیون اقتصادی سازمان ملل در باره کشورهای امریکای لاتین، نیگاراگوئه در طی چهار سال گذشته از بابت تراز پرداختهای خود متجاوز از ۵۰ میلیون دلار زیان کرده‌است که این صرفا به سبب وحیم شدن شرایط بازرگانی آن بوده‌است. محاصره اقتصادی آمریکا علیه نیگاراگوئه، موجب تشدید این مسئله خواهد شد. اما، والدی‌وبا به این نکته اشاره نمود که: "همه انتظار داشتند محاصره اقتصادی سبب رادیکال شدن انقلاب شود، اما محاصره اقتصادی بیش از هر چیز ناسر به درپیش گرفتن اقدامهای جدید را مورد تأکید قرار داده‌است." □

اطلاعه مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات وزارت برنامه و بودجه

ترویج کتابهای منتشره این مرکز در سراسر کشور، به شرکت پخش مطبوعاتی ایران باد واگذار گردیده است.

علاقمندان می‌توانند، سهای کتاب یا کتابهای موردنظر را بحساب جاری ۴۲۰ بانک صادرات ایران نمبه ۲۸۶۲، واربر نمایند و اصل فیش را همراه با نام کتاب و مشخصات گردیده به نشانی: خیابان استاد مطهری، نرسیده به چهار راه مبارزان، شرکت پخش مطبوعاتی ایران باد بفرستند تا در اسرع وقت نسبت به ارسال کتاب یا کتابهای مورد درخواست اقدام گردد.

ضمنا "علاقمندان می‌توانند با مراجعه به کتابفروشیهای معتبر در سراسر کشور، بویژه کتابفروشیهای مقابل دانشگاه تهران، کتابهای موردنظر را بخرند.